גליק און ראכע

סענסאציאנעלער ראמאן

פון א. א.

(פארזעצונג)

דאס געבראטענע פלייש איז פאר־טיק געווארן, מען האט אים אוועקגע־לייגט אויף א ברעט און אטאנאסיאס געלבסט האט עס צעטיילט. יעדער איינער האט אויף א מעסער דערהאל־טען א גרויסן שטיק געבראטנס און די געפאנגענע האבן עס געגעסן מיט א ואנדערבארן אפעטיט.

ווען דער מאלצייט איז געווען גע־ענדיקט האבן זיך די באנדיטן גע־זאגט אין פראנצויזיש — איר מוזט זיכער וועלן רויכערן, עס טוט מיר זייער לייד, וואס איך קאן עס אייך ניט דערלויבן, דען עס קאן דורך אומ־פארזיכטיקייט ווערן א וואלד פייער, און די פלאמען וועלן אונז פארראטן.

— וואו געפינען מיר זיך איצט ?

— האט איינער פון די געפאנגענע גע־פרעגט.

אטאנאסיאס האט געטראכט א ווייל און האט דאס ווער מיטן אנגע־ציינט אויף א ברעג וועלד.

— זעט איר דארט דאס וואסער, — האט ער געפרעגט, — דאס איז דער ים, דער שווארצער ים.

— איך בין נייגעריק צו וויסן וואס די רעגירונג וועט טאן. איך גלויב אז זי וועט די צוויי הונדערט טויזנט פראנק ניט געבן, דען זי ברויכט דאס געלט זעלבסט.

— און ווען זי וועט דאס געלט גע־בען, וועט זי פרובירן שיקן א גרופּע סאלדאטן אום מיך אריינצוקריגן אין אירע הענט. חא, חא, חא ! דאס וועט איר ניט געלונגען, מיר וועט זי ניט מיי.

— איך בין געווען גליקלאך מיט דעם געדאנק, דאס מיין דערפינדונג

נע פון די געפאנגענע און זיינע אוי־גען האבן געבלישטשעט.

— האלט מיך ניט פאר א גע־ווייגלאכן בייטל שנידער — האט ער געזאגט — פאראורטייל מיך ניט צום שלעכטן, דען דאס וואס איך האב געטאן איז געווען אוים ראכע.

— אלס ביישפּיל וועל איך אייך דערציילן נאר איין שטיקל געשיכטע פון דער טערקישער רעגירונג :

— מיין פאטער איז געווען א גריך און מיין מוטער א טערקן, דער ברו־דער פון מיין מוטער, וועלכער האט געוואוינט אין אדריאנאפּאל איז געווען רייך, ער האט מיך צוגענומען צו זיך ווען איך בין געווארן א יתום און ער האט מיך געמאכט פאר זיין יורש.

— דאך האט ער מיך שלעכט באנדלט און ער איבער געווען קאלט צו מיר. אלס קינד האב איך אימער געהאט דעם ווילן צו גיין צום ים. איך האב געוואלט פארברייטנגען די טעג קעגן דעם ווינט און די כוואליעס, מיין אנקל האט דאס מיר ניט דער־לויבט און ער האט מיר אפגעגעבן זיך צו לערנען אלס אינזשינער.

— ווען איך בין געווארן פאלקאס אין דער דאזיקער פראפעסיע בין איך ארויס אין דער וועלט, איך האב באר־ווייזט די זיידלאכע לענדער און דער שיקזאל האט מיך ענדלאך געבראכט נאך קאנסטאנטינאפּאל.

— איך האב דאן דערפונדן א נייעס מין געווער און עס איז מיר אויך גע־לונגען צו מאכן דעם מאדל פון מיין פלאן. איך האב געמלאך געוואלט צו־זאמענשטעלן אזא וואפע, וואס זאל בעסער טרעפן ווי די וואס זיינען ביי איצט געווען אין דער טערקישער אר־מיי.

— איך בין געווען גליקלאך מיט מיין דערפינדונג און איך האב אים ערנסט געבעטן אז ער זאל מיין פלאן פארלייגן פאר דער רעגירונג.

— ער האט מיך געבעטן אז איך זאל אים מיין דערפינדונג צייגן. איך האב עס געטאן און נאכהער זאגן ער עס אויסגעפּרובירט און ער האט עס פארזיכטיק עקזאמינירט אין עס גע־ווען באגייסטערט פון דעם.

— ער איז גלייך געפאהרן נאך קאנ־סטאנטינאפּאל און ער האט מיר פאר־שפּראכן צו צייגן דעם סולטאן מיין דערפינדונג.

— וואכן זיינען פארבייגעגאנגען און איך האב קיין אנטווארט ניט דער האלטן.

— אויך מעהעמעד עפענדי האב איך ניט געקאנט זעען, זיין לאנדהויז איז געווען פארשלאסן.

אטאנאסיאס האט א קליינע צייט געשווינגן, זיין געזיכט איז געווען בלאס און ער האט ער אויסגעדריקט שרעק־לאכן צארן.

— איך האב מער ניט געקאנט רו־ען, — האט ער פארגעזעצט, — איך בין געפאהרן נאך קאנסטאנטינאפּאל און קומענדיק אהין בין איך אריין אין א קאפע הויז. איך האב דארט גענומען א צייטונג אין האנט און איך האב זי גלייכגילטיק גענומען לעזן, דען מיי־נע גדראנקען זיינען געווען פארנומען מיט דעם פארוואס מעהעמעד עפענדי האט פון זיך גארניט געלאזט הערן.

— אי דהאב פלוצלונג א שמערצ־לאכן געשריי ארויסגעלאזט. א קליי־נעם נאטיק וועלכן איך האב דארט באמערקט האט איבערציינט, דאס מעהעמעד עפענדי האט מיך שענדלאך באטראגן.

— אין צייטונג איז געשטאנען, דאס א גרויסער באאמטער האט געמאכט א דערשטוינענדע דערפינדונג, ער האט אויסגעפונען א געווער, וואס איז נאך קיינמאל ביי איצט ניט געווען.

— לעבן דער דאזיקער נאטיק איז געווען די באשרייבונג פונם געווער.

— דער גליקלאכער דערפינדער — האט די צייטונג געשריבן, — האט עס פארגעלייגט פאר דעם קריגס מי־ניסטעריום און אויך דער סולטאן איז דערפון אנטציקט.

— דאס מיניסטעריום האט דעם דערפינדער געגעבן א גרויסע סומע געלט דערפאר וואס ער האט זיין קאסטבארע דערפינדונג איבערגעגעבן דער טערקישער רעגירונג.

— "אלזא באטראגן, שענדלאך באר־טראגן !" — האב איך ווילד געשריען און אנגעכאפּט דעם מעסער וואס איז געלעגן אין מיין ברוסט קעשענע, אזוי ווי איך וואלט וועלן דערמארדן יענעם לומפּ.

— אויסער זיך פאר צארן בין איך געלאפן צום קריגס מיניסטער, איך האב פארלאנגט אן אודיענץ, אבער מען האט מיר צוריקגעוויזן. איך האב זיך געווארפן פאר די פיס פון דעם סעקרעטאר און מיט טרערן אין די אויגן געבעטן ער זאל מיר העלפן, און ענדלאך האט מען מיך געפירט צום מיניסטער.

— דער הויכער מאן האט נאר גע־שאקלט מיט די אקסלען, אלס ער האט געהערט מיין קלאגע און ער האט מיר אנגעבאטן א נדבה, אויף פאר זיינע פיס בין איך געפאלן, ער האט מיר באטראכט פאר א וואנזיניקן און ער האט געהייסן אז מען זאל מיר ארויס־ווארפן.

— וואס האט געהאלפן מיין קלאגן, קיינער האט עס ניט געוואלט הערן.

— איך האב איצט געהאט נאר איין געדאנק — ראכע צו נעמען פון מיין באטריגער.

וועט דאס גרעסטע איבעראשונג פאר־אורזאכן און איך וועל דערפאר באקו־מען א גרויסן לוין.

— קיין פארמעגן האב איך נאך ניט באזעסן, מיין אנקל האט זיך ניט אינטערעסירט מיט מיין דערפיני־דונג און איך האב דארום געשריבן א בריוו צו דער פארוואלטונג פון קאנ־סטאנטינאפּאל.

— איך האב אין דעם בריוו אויס־געשריבן דעם גאנצן פלאן פון מיין דערפינדונג, אבער איך האב קיין ענט־פער ניט באקומען.

— חא, חא, חא, — האט ער פלוצלונג ווילד גענומען לאכן — איך בין דאמאלסט געווען א דומער קערל, איך האב די גאנצע וועלט געהאלטן פאר ערלאך און איך האב ניט גע־וואוסט, דאס אלע זיינען געוויסלאזע שווינדלער.

— איך האב אין מיין בריוו פאר־פעלט אריינצולייגן טרינקגעלט פאר די באאמטע און דארום האב איך קיין נאכריכט ניט דערהאלטן.

— אבער איך האב נאך אימער גע־האפט און איך האב פרובירט צו פארפאלקאמען מיין דערפינדונג. איך האב זיך צוריקגעצויגן אין א קליינעם דארף אין דעם דיסטריקט פון טשיטא־ליא און איך האב מיט מיין וואפן יעדן טאג געמאכט פראבע און איך האב געשאסן גייענדיק אין וואלד.

— איין טאג האב איך אויך ווילד דערהערט א שרעקלאכן געשריי און זוכנדיק האב איך געפונען אין עלטערן בוים. ניט ווייט פון אים איז ארומגע־שפּרונגען זיין ווילד פערד, וועלכער האט אים אראפּגעוואר־פן.

— איך האב אלעס אנגעוועגדעט אים צו דערמינטערן און ווען ער האט צוריק באקומען זיין באוואוסטזיין האט ער מיר דערציילט דאס אין מעהעמעד עפענדי, איינער פון די איינפלוסרייכסטע טערקישע באאמטע, וועלכער איז א צייט לאנג געווען שאך מייסטער פונם סולטאן.

— איך האב דעם פארנעמען מאן אוועקגעפירט אין זיין לאנד הויז און ער האט מיך פריינטלאך אויפגעפאנ־דערט אז איך זאל אים ווידער באר־זוכן.

— דאס האב איך געטאן. מעהע־מעד עפענדי איז צו מיר געווען לי־בעסווירדיק און ער האט מיך געבעטן אז איך זאל פון אים עפּעס פארלאנ־גען.

— איך האב אים דערציילט פון מיין דערפינדונג און איך האב אים ערנסט געבעטן אז ער זאל מיין פלאן פארלייגן פאר דער רעגירונג.

— ער האט מיך געבעטן אז איך זאל אים מיין דערפינדונג צייגן. איך האב עס געטאן און נאכהער זאגן ער עס אויסגעפּרובירט און ער האט עס פארזיכטיק עקזאמינירט אין עס גע־ווען באגייסטערט פון דעם.

— ער איז גלייך געפאהרן נאך קאנ־סטאנטינאפּאל און ער האט מיר פאר־שפּראכן צו צייגן דעם סולטאן מיין דערפינדונג.

— וואכן זיינען פארבייגעגאנגען און איך האב קיין אנטווארט ניט דער האלטן.

— אויך מעהעמעד עפענדי האב איך ניט געקאנט זעען, זיין לאנדהויז איז געווען פארשלאסן.

אטאנאסיאס האט א קליינע צייט געשווינגן, זיין געזיכט איז געווען בלאס און ער האט ער אויסגעדריקט שרעק־לאכן צארן.

— איך האב מער ניט געקאנט רו־ען, — האט ער פארגעזעצט, — איך בין געפאהרן נאך קאנסטאנטינאפּאל און קומענדיק אהין בין איך אריין אין א קאפע הויז. איך האב דארט גענומען א צייטונג אין האנט און איך האב זי גלייכגילטיק גענומען לעזן, דען מיי־נע גדראנקען זיינען געווען פארנומען מיט דעם פארוואס מעהעמעד עפענדי האט פון זיך גארניט געלאזט הערן.

— אי דהאב פלוצלונג א שמערצ־לאכן געשריי ארויסגעלאזט. א קליי־נעם נאטיק וועלכן איך האב דארט באמערקט האט איבערציינט, דאס מעהעמעד עפענדי האט מיך שענדלאך באטראגן.

— אין צייטונג איז געשטאנען, דאס א גרויסער באאמטער האט געמאכט א דערשטוינענדע דערפינדונג, ער האט אויסגעפונען א געווער, וואס איז נאך קיינמאל ביי איצט ניט געווען.

— לעבן דער דאזיקער נאטיק איז געווען די באשרייבונג פונם געווער.

— דער גליקלאכער דערפינדער — האט די צייטונג געשריבן, — האט עס פארגעלייגט פאר דעם קריגס מי־ניסטעריום און אויך דער סולטאן איז דערפון אנטציקט.

— דאס מיניסטעריום האט דעם דערפינדער געגעבן א גרויסע סומע געלט דערפאר וואס ער האט זיין קאסטבארע דערפינדונג איבערגעגעבן דער טערקישער רעגירונג.

— "אלזא באטראגן, שענדלאך באר־טראגן !" — האב איך ווילד געשריען און אנגעכאפּט דעם מעסער וואס איז געלעגן אין מיין ברוסט קעשענע, אזוי ווי איך וואלט וועלן דערמארדן יענעם לומפּ.

— אויסער זיך פאר צארן בין איך געלאפן צום קריגס מיניסטער, איך האב פארלאנגט אן אודיענץ, אבער מען האט מיר צוריקגעוויזן. איך האב זיך געווארפן פאר די פיס פון דעם סעקרעטאר און מיט טרערן אין די אויגן געבעטן ער זאל מיר העלפן, און ענדלאך האט מען מיך געפירט צום מיניסטער.

— דער הויכער מאן האט נאר גע־שאקלט מיט די אקסלען, אלס ער האט געהערט מיין קלאגע און ער האט מיר אנגעבאטן א נדבה, אויף פאר זיינע פיס בין איך געפאלן, ער האט מיר באטראכט פאר א וואנזיניקן און ער האט געהייסן אז מען זאל מיר ארויס־ווארפן.

— וואס האט געהאלפן מיין קלאגן, קיינער האט עס ניט געוואלט הערן.

— איך האב איצט געהאט נאר איין געדאנק — ראכע צו נעמען פון מיין באטריגער.

— איך האב דערפאר, דאס מע־העמעד עפענדי געפינט זיך נאך אין קאנסטאנטינאפּאל און נאך אין דעם זעלבן אוונט פארט ער אפ.

— איך האב גלייך געפאסט א באר־שלוס :

— איך האב זיך פארקליידט אלס א גריכישער אידישער קופּמאן און איך בין געפאהרן מיטן זעלבן צוג וואס מעהעמעד עפענדי.

— אין טשערקעסקאיא איז עפענ־די ארויסגעשטיגן און ער האט באר־נוצט זיין עלעגאנטן רייזע־וואגן.

— שנעל בין איך געלאפן אין דעם נעפסטן דארף, איך האב גערופן א פערד און איך בין אים נאכגעפאהרן.

— באלד האב איך אים דערייאגט, מיט עפענדין איז נאר געווען איין קוטשער און איין דינער.

— איך האב איבערפאלן דאס דא־זיגקע טערקישע געזינדל און ביי מיין דראען זיי מיט דער וואפע. זיינען די פייגלינגע, דער קוטשער און דער דינער אנטלאפן. איצט איז דער באר־טריגער געווען אין מיינע הענט און ער האט געציטערט ווי אין דעם שרעקלאכסטן פיבער.

זיין יאמער און זיין בעטן האבן מיך ניט גערירט. איך האב אים ארויסגע־שלעפּט פון וואגן און איך האב אים גרויזאם גענומען שלאגן, אום ער זאל עס זיין נאנצן לעבן געדייגקען.

— חא, חא, חא ! — האט אטא־נאסיאס זאנדערבאר געלאכט, — דער גרויסער מאן איז וואהרשיינלאך ניט געווען געוואוינט דורכגעקלאפּט צו ווערן אזוי טיכטיק, ער האט זיך צענויפּשעקארטשעט ווי א צעטראטע־נער ווארים און ער האט געטאפּט זיי־נע שמערצנדע גלידער.

— איך האב אים אויפגעהויבן פון דעם בארן און מיט א צארנדיקער שטימע געפרעגט :

— זאג דו באטרינער, וויפיל האט דיר די רעגירונג באצאלט פאר מיין דערפינדונג ?

— איך האב נאך דאס געלט ניט באקומען, — האט ער געקרעכצט — ביי אללא שווער איך דיר.

— אבער וויפיל וועסטו קריגן דער־פאר ? — האב איך געפרעגט. דער שורקע האט עס נאטירלאך ניט גע־וואלט זאגן און איך האב מיין פיס־טאלעט ארויסגעצויגן. חא, חא, חא, דער רעוואלווער איז א צויכער מויק, עס איז א מעלאדיע נאך וועלכער אלע מוזן שפּרינגען, די וואפע האט אים דעם מויל געעפנט.

— מען האט מיר אנגעבאטן 50,000 לירעס — האט ער געענטפערט.

— גיב מיר גלייך 100,000 לי־רעס און איך וועל דיר אפּלאזן — האב איך אים באפוילן.

— דער ביטערער פוקס האט מיך געוואלט אפּנארן, ער האט פארלאנגט איך זאל מיט אים גיין נאך זיין לאנד הויז און דארט וועט ער מיר אויסצאלן דאס געלט.

— גלייך זאלסטו מיר געבן א צעטל צו דיין באנקיר אין קאנסטאנטינאפּאל און ער זאל מיר אויסצאלן די הונ־דערט טויזנט לירעס ! — האב איך געדוועגט — דו זאלסט מיר אויך שווערן ביי אללעס וואס דיר איז הייליק, דאס דו וועסט קיינמאל ניט פרובירן ראכע צו נעמען פון מיר, אדער צוריק ארויסקריגן דאס געלט.

— מיט א ציטערנדיקער האנט האט מעהעמעד עפענדי ארויסגענומען זיין טאשבוך און ער האט אונטער־געשריבן א וועקסל אויף הונדערט טוי־זענט לירעס. דאן האט ער הייליק גע־שוואירט, דאס ער וועט מיר קיינמאל קיין שלעכטס טאן.

— איך האב פארלאזן דעם באר־טריגער און איך האב זיך באמיט וואס שנעלער אנצוקומען קיין קאנ־סטאנטינאפּאל, איידער ער עפענטלאך וועט קאנען אפּשטעלן די אויסצאלונג פון די הונדערט טויזנט לירעס.

— אך, איך בין דאמאלסט נאך ניט געווען קלוג גענוג.

— נאכדעם ווי איך האב מעהע־מעד עפענדי פארלאזן, האט ער גלייך באזוכט דעם פּאליציי שעף סטאמרידי וועלכער האט טעלעגראפירט נאך קאנ־סטאנטינאפּאל און איידער איך האב די שטאם דערגרייכט בין איך שוין געווען ארומגערינגלט פון פּאליציסטן.

(ווייטערעס קומט)

בריוו אין רעדאקציע

וועגן רבי זלאטניקס שטעלונג

ווען עס איז פארגעקומען דער ציון קאנגרעס, וועלכער איז געווען איינער פון די קאנגרעסן וואס האבן בעראפּרט באשליסן די צוקונפט פון דעם ציוניזם און צום גרעסטן באדויערן האט ער אזוינס ניט אויפגעטאן דערפאר ווייל דער גאנצער קאנגרעס איז אוועקגעגאנ־גען ווייל אין פארערן א אידישע מער־הייט א. ד. גל., אלץ זאגן, וואס אפילו כיי די בעסטע ציוניסטן זיי געווען טעריע, און ווען דער קאנגרעס נעמט אז א רעזאלוציע צו גונסטן די דעווי־זיאניסטישע פאדערונגען, — דאן בלייב־בען זיי אויך ניט מער, ווי אויפן פאר־פיר, ווייל זיי זיינען אבסאלוט אומ־דורכפירבאר און עס וואלט נאך אויפ־גערעגט די אידישע שונאים, וועלכע וואלטן נאר אויף אזא געלעגנהייט, אנ־שטאט דעם, ווי פארגעמען זיך מיט ניט דורכפירבארע פּלענער ווען די זעל־בע רעוויזאניסטן אדער זייערע נאכ־פאלגער וואלטן זיך פארקלערט אבי־סעלע ערנסטער און פארגעסן אויף א ווייל זייער פארטיי פראגראמען און וואלטן אויסגעשטרעקט א ברידערלאכע האנט צו די, וועלכע זיינען פּאליטיש די שטארקסטע אידישע גרופּע אין ארץ ישראל, איך מיין די הסתדרות, וועלכע האט זיך ארויסגעציגט צו זיין די אמת'ע פארטיידיקער פונם ישוב. אנ־שטאט דעם, איז אבער איצט געקומען רבי זלאטניק פונם קאנגרעס א נאנץ אנדערער, ווי ווען ער איז אוועקגעפאר־רען און ער גיסט אויס זיין כעס אויף די חלוצים פארוואס זיי האבן מארק־סיסטישע נייגונגען און זיי גייען נאר אויף אזא וועג וואס דערגעענטערט דאס ברידערלאכע צוזאמענלעבן פון דער מענשהייט, וועלכע די נביאים אונזערע האבן אזוי פיין פארגעשטעלט.

און לחיפוך, רבי זלאטניק האט אלס מאדערנער ארטאדאקסישער רב גע־דארפט זיין דער ערשטער וואס זאל באגייסטערט ווערן פון זייערע אידעאלן און זעען העלפן די פארווירקלאכונג פון דעם גרויסן אידעאל. וואס אויב אפילו ער קומט פאר מער מאדערן ווי די נביאים האבן זיך פארגעשטעלט איז עס דאך די ריכטיקע מענשלאכע וועג, ווי עס ווערט געטאן.

און דערפאר דארף מען אויסרופן צו די, וועלכע פרובירן אנרירן אדער דיס־קרעמינירן דעם רוקן ביין פון אידישן ישוב. אויב איר קאנט ניט, אדער איר ווילט ניט העלפן, לכל הפחות פאלט ניט אן אין דער עפנטלאכקייט און שפּאט ניט אפ פון די אידעאלן וואס איר אליין האט ניט לאנג זייער גע־שעצט.

איך אלס ציוניסט, וועלכער קאן ניט אנווייזן אויף לאנגע יארן פון ציוניס־טישער טעטיקייט און דערפאר קאן איך זיך ניט פארדרוסן אדער באשולדיקן רבי זלאטניק פאר וועלן אנגעמען אנ־דערער, ווי ווען ער איז אוועקגעפאר־רען און ער גיסט אויס זיין כעס אויף די חלוצים פארוואס זיי האבן מארק־סיסטישע נייגונגען און זיי גייען נאר אויף אזא וועג וואס דערגעענטערט דאס ברידערלאכע צוזאמענלעבן פון דער מענשהייט, וועלכע די נביאים אונזערע האבן אזוי פיין פארגעשטעלט.

און לחיפוך, רבי זלאטניק האט אלס מאדערנער ארטאדאקסישער רב גע־דארפט זיין דער ערשטער וואס זאל באגייסטערט ווערן פון זייערע אידעאלן און זעען העלפן די פארווירקלאכונג פון דעם גרויסן אידעאל. וואס אויב אפילו ער קומט פאר מער מאדערן ווי די נביאים האבן זיך פארגעשטעלט איז עס דאך די ריכטיקע מענשלאכע וועג, ווי עס ווערט געטאן.

און דערפאר דארף מען אויסרופן צו די, וועלכע פרובירן אנרירן אדער דיס־קרעמינירן דעם רוקן ביין פון אידישן ישוב. אויב איר קאנט ניט, אדער איר ווילט ניט העלפן, לכל הפחות פאלט ניט אן אין דער עפנטלאכקייט און שפּאט ניט אפ פון די אידעאלן וואס איר אליין האט ניט לאנג זייער גע־שעצט.

איך אלס ציוניסט, וועלכער קאן ניט אנווייזן אויף לאנגע יארן פון ציוניס־טישער טעטיקייט און דערפאר קאן איך זיך ניט פארדרוסן אדער באשולדיקן רבי זלאטניק פאר וועלן אנגעמען אנ־דערער, ווי ווען ער איז אוועקגעפאר־רען און ער גיסט אויס זיין כעס אויף די חלוצים פארוואס זיי האבן מארק־סיסטישע נייגונגען און זיי גייען נאר אויף אזא וועג וואס דערגעענטערט דאס ברידערלאכע צוזאמענלעבן פון דער מענשהייט, וועלכע די נביאים אונזערע האבן אזוי פיין פארגעשטעלט.

און לחיפוך, רבי זלאטניק האט אלס מאדערנער ארטאדאקסישער רב גע־דארפט זיין דער ערשטער וואס זאל באגייסטערט ווערן פון זייערע אידעאלן און זעען העלפן די פארווירקלאכונג פון דעם גרויסן אידעאל. וואס אויב אפילו ער קומט פאר מער מאדערן ווי די נביאים האבן זיך פארגעשטעלט איז עס דאך די ריכטיקע מענשלאכע וועג, ווי עס ווערט געטאן.

אן נאך א זאך וויל איך דערמאנען, אז באטש איך פערזענלאך וואוין אין מערב קאנאדע, אין א שטאט וואו עס איז ניטא קיין ציוניסטישע ארבעטער באוועגונג, דאך בין איך זיכער, אז ווען רבי זלאטניק זאל איצט קומען אין וועלן רייזן און דערקלערן דעם עולם זיי־נע נייעסן (וועלכע זיינען אגב ניט ניי) און ביי דער זעלבער צייט ווידער אנ־פירן זיינע אנפאלן אויף אנדערע צו־ליב אורזאכן, וועלכע ער אליין ווייס, דאן ברוי דער אפילו זיך נישט באמיען וועגן דעם... ווייל וואס ווי וואס, די צוסונפט פון דער ציוניסטישער באוועג־גונג געהערט איצט צו דער אידישער יוגנט, און די, בין איך זיכער, וועלן געוויס צו אזעלכע רביים זיך ניט צו־הערן...

וויליאם קאנטער, רעדזשיינע.

האט א טענה צו משגיחים אויף כשרות

חשוב'ער רעדאקטאר פון ד. א. וו.

איך בעט אייך און האף, אז איר וועט מיר געבן א שטיקל פּלאץ פאר מיין בריוו אין אייער געערטער צייר־טונג. מיין אפּענעס בריוו וויל איך ווענדן צום "וועד הכשרות", שטאט קאמיטעט און צו די רבנים פון ווינ־פּעג. אזוי ווי די בשר כשר פראגע איז שוין ב"ה געלייזט על צד היתור טוב און מיר זיינען שוין פארזארגט מיט א כשר שטיקל פלייש אפילו למהדרין מן המהדרין, אבי עס איז נאר דא געלט דאס צו קויפן, וואלט איך געוואלט פרעגן, עסן די אירן פון ווינ־פּעג נאר פלייש, הינער, קאטשקעס און גענז ? און וואס איז מכח דעם מילכיקס וואס אונזערע אירן קויפן ביי די גויאים אין מארק און אויפן נאס, — פּוטער קעז און קרים ? אונטער וועמענס הש־נחה שטייט דאס : אונטערן וועד הערה, אדער אונטער דער השגחה פון שטאט קאמיטעט, אדער עס איז בשר לכל הדעות. פארוואס שווייגט איר רבנים און משגיחים אויף כשרות, פארוואס האט איר אפילו קיין איינמאל ניט אויפגעהויבן אייער קול אנטקעגן דעם חילול השם, פארוואס האבן אונזערע רבנים אפילו קיין איינמאל ביז איצט ניט דערמאנט אין זייערע דרשות פון בימה, אז פּוטער, קעז און קרים וואס מען קויפט ביי די גויאים איז טריף, איך דיינק, אז אונזערע משגיחים ווייר־סעז, אז דער גוי האט ניט קיין מילכי־קע כלים, באזונדער און אז ער מאכט זיין מילכיקס אין די איינענע כלים וואס ער נוצט פאר חזיר, — הייגט פארוואס שווייגט איר ?

ענטפערט ! איז דער בשר כשר מח־לוקת געווען לשם שמים, לשם כשרות, האט איר געווארנט די אידן, אז זיי זאלן ניט עסן קיין טריפה פלייש, פאר־וואס זשע ווארנט איר ניט אז מען זאל ניט עסן קיין טריפה מילכיגס ? פאר־וואס ? ענטפערט !

מיט אכטונג,

י. קליזשאנסקי, בוירדס היל.

עדמאנטאן עדמאנטאן

עדמאנטאנער נאטיצן

דער עדמאנטאנער טשאפּטער הרסה וועט דעם 10טן נאוועמבער ביים רע־גולערן מאנאטלאכן מיטינג אויפפירן א סעענע "די מעמבערשפּ טשערמאן אן טרייעל" רעזשיסירט פון מרס. ה. בלומפילד, פארזיצערן פון בילדונגס קאמיטעט.

* * *

דער "המאור" אנאנסירט, אז זונ־טאג דעם ערשטן נאוועמבער וועלן זיי דורכפירן א קאבארעט און טאנץ לטובת דער תלמוד תורה.

* * *

פאלגנדע זיינען געפאהרן קיין קאל־נארי לעצטנס אויף אוטאמאביל : מיס און פאלסקי, ראז סינגל, ען טארנאוו, אסתר טארנאוו, סארא ווייגבערג, סאר־ני ווייגבערג און מעקס אסטראווסקי.

* * *

מרס. סיידי ווינאקור פון ווינעפּעג, איז צו נאסט אין עדמאנטאן ביי איר שוועסטער און ברידער, מרס. ב. גורע־וויטש און א. און מ. פראטקין,

* * *

מר. אל. קאסטמאן, עדמאנטאן, זון פון מר. און מרס. דזש. קאסטמאן פון ווינעפּעג, איז לעצטנס באשטימט גע־ווארן צום עדמאנטאנער האי־סקול סטעף. מר. קאסטמאן האט נראדו־אירט אויף סיינענס אין מאניטאבא אונ'ווערסיטעט און מאסטער אוו ארטס אין אלבערטא אוניווערסיטעט.

* * *

דער "פילאנטראפּיק ברידזש קלוב" האט געשפּילט אין דער היים פון מרס. ו. וואל אין מרס. א. אורעצקי האבן געוואונען די פּריין.

* * *

מרס. ה. באלצאן און איר קליינע טאכטער מאוראא, זיינען אפּגעפאהרן קיין סאסקאטון וואו זיי וועלן זיין די געסט פון איר שוועסטער און שוואגער דר. און מרס. ד. מ. באלצאן. זיי וועלן דארטן פארבייגעגען א פאר וואכן.

* * *

מר. ס. עסטרין, מיט זיין זון אייראן, האבן זיך צוריקגעקערט פון ראטשעס־טער, מר. ס. עסטרין האט דארטן דורכגעמאכט אן אפּעראציע, און ער פילט זיך איצט צופרידנשטעלנד.

יהודית.

לאמבער און מילארבעט

פּלייט גלאס

סטאר פיקסטשורס

צו

נידעריקסטע פריין

W. H. Clark & Co. Ltd.

109 ST. EDMONTON

מיר זיינען די איינציגע אויסשליסלאכע מאנופעקטשורערס פון

מאנומענטן אין עדמאנטאן

איידער איר באשליסט צו קויפן א מצבה פאר אייערע ליבע און פייערט, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באצאלן.

ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE

10702-101st St. Phone 24 058 EDMONTON

JACKSON BROS.

Jewelers, Diamond Merchants

מיר מאכן א ספּעציאליטעט פון די ריפּערס פון זייגערס און דזשעלערי. ספּעציעלע אויפמערקזאמקייט צו מעיל אָרדערס.

9962 JASPER AVE., EDMONTON

PHOTOS

אין יעדער מאטא אין אפּגעשפּיגלט דער צייטבער און פערזענלאכקייט פון

דער פעהזאן

Phone 25 444

פאר אן אפּאינטמענט

McDERMID STUDIOS LTD.

10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

DR. J. C. SHARP

דאנטיסט

אפּיס שטונדן, 9 ביז 5

אונטן ביי אפּאינטמענטס

Office Ph 24718; House Ph 82246

Ste. 103 Pantages Theatre Bldg.

Cor. Jasper Ave. and 102nd St.

EDMONTON, ALTA.

MORRIS BAKER

לאו אפיס

510 TEGLER BLDG. PHONE 27 888

E. S. AGNEW

דראגיסט און סטיישאנער

9546 Jasper Ave. Phone 22 432

EDMONTON, ALTA.

NORWOOD SHEET METAL WORKS

9568-111 AVE. PHONE 72385

EDMONTON, ALTA.

ספּעציאליזירן זיך אין וואריטע לופט באהייצונג דזשענעראל ריפּערס אלצדיינג אין שיעט מעטאל

W. H. JACKSON

פארטרעט די

נין יארק לייף אינשורענס קאמפּאני.

פערזענלאכע באראטונג

919 McLeod Bldg.

Phones:

Office 25 805; House 72 370

A בילד איז דער בעסטער אנהיינק

קויפן אזא אנדיינק.

מיר גיבן אויך 20 פּראצענט דיסקאונט פאר אייער בילד.

THE ART LEAGUE STUDIO

10131 JASPER AVE.

CHAMPION'S PARCEL DELIVERY

T. M. CHAMPION, Mgr.

PHONES: 22 246—22 056

10121-101st St., Edmonton, Alta.

מיר לויפן אין שליחות.

מיר פירן רענצלאך און קאסטנס.

דעליווערן פעקלאך און מעסערדזשנס.

באגס און קארס צו אייער באראיגונג

דארפט איר דען בעסערע באווייזן ?

דער דאזיקער אנאנס האט געבראכט 35 ענטפערס צום ערשטן מאָל, דעם 21טן אווגוסט, 1931.

פארלאנגט א מיידל פאר א קאנטרי סטאר. עקספּיריענס ניט נויטיק. זיך ווענדן צו דאס אגדישע וואָרט באקס נומער 6537.

דער איינציקער וועג, ווי אזוי צו דערגרייכן באלד די גאנצע אידישע באפעלקערונג איז דורך

"דאָס אידישע וואָרט"

טעלעפאָן 52 213

געמאכט אין קאנאדע

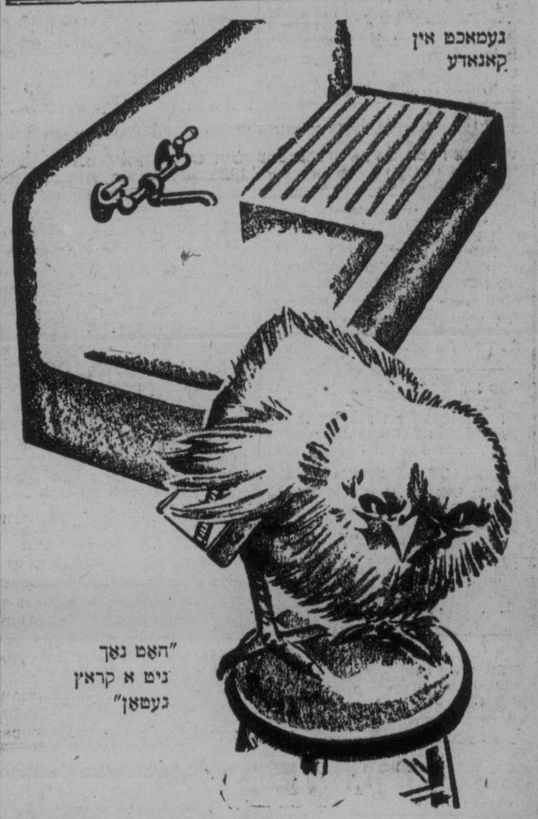

"האט נאך ניט א קראץ געטאן"

קיינמאל ניט א סקרעטש . . .

אבער וואונדער — וואס פאר א גלאנץ!

איינע פון די שיינע זאכן וועגן א ווייסן ענעמעל סינק, איז וואס עס לאדט אייך אין צו האלטן עס ווייס.

איינע פון די שיינע זאכן וועגן באן אמי איז וואס עס מאכט אזוי לייכט צו האלטן די סינקס גלאנציק ריין. למשל, דער ארענדזש סקווייזער האט זיך איבער־געקערט ! אדער ס'איז ביי אייך ארויסגעפאלן דער קאפּע פילטער בעג — פול מיט פלעקן! ס'איז דא שטענ־דיק באן אמי !

בלויז אביסל אנווארפן דעם שניי־ווייסן פאודער און עטלאכע מאָל א ריב טאן. אוועק זיינען די פלעקן. ריין איז דער סינק. ריין יא — און ניט צעקראצט. באן אמי קראצט קיינמאל ניט אָפּ. באן אמי איז גערוכלאז. באן אמי מאכט קיינמאל ניט דויט אדער פארגרעבט ניט אייערע הענט. פארקויפט אין אלע גראסערי סטארס.

Bon Ami

POWDER & CAKE